

ORZECZNICTWO TRYBUNAŁU KONSTYTUCYJNEGO ZBIÓR URZĘDOWY

Seria B

Warszawa, dnia 8 listopada 2017 r.

Pozycja 231

POSTANOWIENIE z dnia 13 czerwca 2017 r. Sygn. akt Ts 255/16*

Trybunał Konstytucyjny w składzie:

Stanisław Rymar,

po wstępnym rozpoznaniu na posiedzeniu niejawnym skargi konstytucyjnej Sp. z o.o. z siedzibą w T. w sprawie zgodności:

- 1) art. 394 § 1 w związku z art. 357 § 1 ustawy z dnia 17 listopada 1964 r. – Kodeks postępowania cywilnego (Dz. U. z 2016 r. poz. 1822, ze zm.) z art. 45 ust. 1 w związku z art. 78 Konstytucji Rzeczypospolitej Polskiej;
- 2) art. 117³ w związku z art. 118 § 1 i 5 ustawy z dnia 17 listopada 1964 r. – Kodeks postępowania cywilnego (Dz. U. z 2016 r. poz. 1822, ze zm.) z art. 45 ust. 1 w związku z art. 78 oraz art. 2 i art. 32 Konstytucji Rzeczypospolitej Polskiej,

p o s t a n a w i a:

odmówić nadania dalszego biegu skardze konstytucyjnej.

UZASADNIENIE

1. W skardze konstytucyjnej, sporządzonej przez radcę prawnego ustanowionego pełnomocnikiem z urzędu oraz wniesionej do Trybunału Konstytucyjnego 2 grudnia 2016 r. (data nadania), Sp. z o.o. z siedzibą w T. zarzuciła niezgodność: po pierwsze – art. 394 § 1 w związku z art. 357 § 1 ustawy z dnia 17 listopada 1964 r. – Kodeks postępowania cywilnego (Dz. U. z 2016 r. poz. 1822, ze zm.; dalej: k.p.c.) z art. 45 ust. 1 w związku z art. 78 Konstytucji; po drugie – art. 117³ w związku z art. 118 § 1 i 5 k.p.c. z art. 45 ust. 1 w związku z art. 78 oraz art. 2 i art. 32 Konstytucji.

2. Skarga konstytucyjna została wniesiona w związku z następującym stanem faktycznym.

Postanowieniem z października 2015 r. Sąd Rejonowy w T. oddalił wniosek skarżącej „o ustanowienie pełnomocnika z urzędu celem wniesienia skargi konstytucyjnej w przedmiocie wniosku wnioskodawcy o odrzucenie kandydatury pełnomocnika wskazanej przez okręgową radę adwokacką, zwrócenie się o wyznaczenie nowego kandydata na pełnomocnika oraz wniosku wnioskodawcy o zmianę pełnomocnika celem wniesienia skargi konstytucyjnej zgodnej z wnioskiem”.

* Postanowieniem z 5 kwietnia 2018 r. sprostowano oczywistą omyłkę pisarską.

Pismem z 5 listopada 2015 r. skarżąca wniosła o sporządzenie uzasadnienia pisemnego powyższego orzeczenia.

Postanowieniem z listopada 2015 r. Sąd Rejonowy w T. odmówił sporządzenia uzasadnienia pisemnego postanowienia z października 2015 r.

Zażalenie skarżącej na postanowienie z listopada 2015 r. zostało oddalone przez Sąd Okręgowy w K. postanowieniem z kwietnia 2016 r.

3. Zdaniem skarżącej: art. 394 § 1 w związku z art. 357 § 1 k.p.c. „w zakresie, w jakim reguluje tryb zaskarżania orzeczeń i ich uzasadnienia (...) jest sprzeczny z prawem do sądu rozumianym jako możliwość żądania od sądu rozpoznania sprawy co do istoty i godzi w zasadę dwuinstancyjności postępowania i prawa każdej ze stron do zaskarżenia orzeczeń wydanych w pierwszej instancji”, zaś art. 117³ w związku z art. 118 § 1 i 5 k.p.c. „w zakresie, w jakim reguluje tryb ustanawiania pełnomocnika z urzędu i rozstrzyga o dopuszczalności złożenia przez pełnomocnika z urzędu opinii o braku podstaw do wniesienia skargi konstytucyjnej (...) doprowadza do braku równości wobec prawa i stoi w sprzeczności z zasadą demokratycznego państwa prawa, urzeczywistniającego zasady sprawiedliwości społecznej, uniemożliwiając dochodzenie naruszeń praw i wolności przed sądem”.

Trybunał Konstytucyjny zważył, co następuje:

1. Na podstawie art. 9 ust. 1 ustawy z dnia 13 grudnia 2016 r. – Przepisy wprowadzające ustawę o organizacji i trybie postępowania przed Trybunałem Konstytucyjnym oraz ustawę o statusie sędziów Trybunału Konstytucyjnego (Dz. U. poz. 2074) do postępowań przed Trybunałem wszczętych i niezakończonych przed dniem wejścia w życie ustawy z dnia 30 listopada 2016 r. o organizacji i trybie postępowania przed Trybunałem Konstytucyjnym (Dz. U. poz. 2072; dalej: ustawa o TK) stosuje się przepisy tej ustawy. Skoro postępowanie zainicjowane skargą skarżącego nie zostało zakończone do dnia 3 stycznia 2017 r., tzn. dnia wejścia w życie ustawy o TK, to zarówno wstępne, jak i merytoryczne rozpoznanie tej skargi określają przepisy ustawy o TK.

Zgodnie z art. 61 ust. 1 ustawy o TK skarga konstytucyjna podlega wstępnemu rozpoznaniu na posiedzeniu niejawnym. Służy ono wyeliminowaniu – już w początkowej fazie postępowania – spraw, które nie mogą być przedmiotem merytorycznego rozstrzygania. Trybunał wydaje postanowienie o odmowie nadania skardze dalszego biegu, gdy nie spełnia ona określonych przez prawo wymagań, jest oczywiście bezzasadna, a także gdy zachodzą okoliczności, o których mowa w art. 59 ust. 1 pkt 2-4 ustawy o TK.

2. Zgodnie z art. 79 ust. 1 Konstytucji każdy, czyje konstytucyjne wolności lub prawa zostały naruszone, ma prawo, na zasadach określonych w ustawie, wnieść skargę w sprawie zgodności z Konstytucją ustawy lub innego aktu normatywnego, na podstawie którego sąd lub organ administracji publicznej orzekł ostatecznie o jego wolnościach lub prawach albo o jego obowiązkach określonych w Konstytucji. Wspomniane wyżej zasady, na jakich dopuszczalne jest korzystanie z tego środka ochrony praw i wolności, precyzuje obecnie ustawa o TK; w dacie wnoszenia rozpatrywanej skargi konstytucyjnej precyzowała ustawa z dnia 22 lipca 2016 r. o Trybunale Konstytucyjnym (Dz. U. poz. 1157; dalej: ustawa o TK z 2016 r.), a w dacie złożenia przez skarżącą wniosku o ustanowienie pełnomocnika z urzędu – ustawa z dnia 25 czerwca 2015 r. o Trybunale Konstytucyjnym (Dz. U. z 2016 poz. 293; dalej: ustawa o TK z 2015 r.). Wedle art. 77 ust. 1 ustawy o TK (poprzednio: art. 47 ust. 1 ustawy o TK z 2016 r.; art. 64 ustawy o TK z 2015 r.) skarga konstytucyjna może być wniesiona po wyczerpaniu drogi prawnej, w terminie trzech miesięcy od doręczenia skarżącemu prawomocnego wyroku, ostatecznej decyzji lub innego ostatecznego rozstrzygnięcia.

W związku z podjętymi przez skarżącą działaniami zmierzającymi do uzyskania pomocy prawnej z urzędu, istotnego znaczenia nabiera także unormowanie art. 44 ust. 3 zdanie pierwsze ustawy o TK (poprzednio: art. 48 ust. 2 zdanie drugie ustawy o TK z 2016 r.; art. 66 ust. 4 zdanie pierwsze ustawy o TK z 2015 r.), zgodnie z którym do czasu rozstrzygnięcia przez sąd wniosku w tym przedmiocie ulega wstrzymaniu (zawieszeniu) termin do wniesienia skargi.

Uwzględniając powyższe regulacje, Trybunał Konstytucyjny stwierdza, że rozpatrywana skarga konstytucyjna wniesiona została z przekroczeniem terminu do występowania z tego rodzaju środkiem prawnym. Trybunał z urzędu ustalił bowiem, że skarżąca 16 maja 2016 r. otrzymała odpis postanowienia Sądu Okręgowego w K. z kwietnia 2016 r., zaś jej wniosek o ustanowienie pełnomocnika z urzędu do sporządzenia i wniesienia skargi konstytucyjnej został złożony w Sądzie Rejonowym w T. z lipca 2016 r. Sąd ten, postanowieniem z sierpnia 2016 r., ustanowił dla skarżącej pełnomocnika z urzędu i polecił jego wyznaczenie Okręgowej Izbie Radców Prawnych w K. Pismem z sierpnia 2016 r. Dziekan tej Izby wyznaczył radcę prawnego A.M.-Ł. na pełnomocnika z urzędu dla skarżącej; pismo to zostało doręczone radcy prawnemu 2 września 2016 r. Oznacza to, że bieg trzymiesięcznego terminu do wniesienia skargi konstytucyjnej uległ zawieszeniu w okresie od 1 lipca 2016 r. (data złożenia wniosku o ustanowienie pełnomocnika z urzędu w celu sporządzenia skargi) do 2 września 2016 r. (data doręczenia radcy prawnemu A.M.-Ł. pisma Dziekana Okręgowej Izby Radców Prawnych w K. o wyznaczeniu na pełnomocnika z urzędu – stosownie do postanowienia Sądu Rejonowego w T.).

W związku z powyższym należy stwierdzić, że zgodnie z art. 36 ustawy o TK (poprzednio: art. 21 ustawy o TK z 2016 r.; art. 74 ustawy o TK z 2015 r.), w sprawach nieuregulowanych w ustawie o Trybunale do postępowania przed nim stosuje się odpowiednio przepisy k.p.c. W braku odrębnej regulacji w ustawie o Trybunale – obliczenie terminu, o którym mowa w art. 77 ust. 1 i art. 44 ust. 3 zdanie pierwsze ustawy o TK (poprzednio: art. 47 ust. 1 i art. 49 ust. 2 zdanie drugie ustawy o TK z 2016 r.; art. 64 i art. 66 ust. 4 zdanie pierwsze ustawy o TK z 2015 r.), następuje w oparciu o unormowania zawarte w k.p.c., a w myśl odesłania z art. 165 § 1 k.p.c. – według przepisów prawa cywilnego. Zgodnie zaś z treścią art. 114 ustawy z dnia 23 kwietnia 1964 r. – Kodeks cywilny (Dz. U. z 2017 r. poz. 459, ze zm.), jeżeli termin jest oznaczony w miesiącach, a ciągłość terminu nie jest wymagana, miesiąc liczy się za dni trzydzieści. Oznacza to, że w przypadku skarżącej, która wystąpiła do Sądu Rejonowego w T. z wnioskiem o ustanowienie pełnomocnika z urzędu w celu sporządzenia skargi konstytucyjnej, co tym samym spowodowało wstrzymanie (zawieszenie) biegu terminu do wniesienia skargi konstytucyjnej, termin ten wynosił dziewięćdziesiąt dni i liczony być winien od dnia doręczenia skarżącej odpisu prawomocnego postanowienia Sądu Okręgowego w K. z kwietnia 2016 r. (tj. 16 maja 2016 r.), jednakże bez uwzględnienia okresu rozpoznawania przez sąd rejonowy wniosku skarżącej o ustanowienie pełnomocnika z urzędu oraz doręczenia radcy prawnemu A.M.-Ł. pisma z sierpnia 2016 r. o wyznaczeniu go na pełnomocnika do sporządzenia i wniesienia skargi konstytucyjnej (tj. od 17 maja 2016 r. do 2 września 2016 r.). Prawidłowe obliczenie terminu dziewięćdziesięciodniowego prowadzić musi więc do wniosku, że ostatnim dniem terminu do wniesienia skargi konstytucyjnej (stosownie do obowiązującego wówczas art. 47 ust. 1 ustawy o TK z 2016 r.), był 17 października 2016 r. Tymczasem skarga konstytucyjna wniesiona została 2 grudnia 2016 r. (dzień nadania skargi w urzędzie pocztowym), a więc już po upływie ustawowego terminu. Sformułowanie zawarte w ówczesnie obowiązującym art. 48 ust. 2 zdanie drugie ustawy o TK z 2016 r. (którego odpowiednik stanowi obecnie art. 44 ust. 3 zdanie pierwsze ustawy o TK) rozumiane bowiem być powinno jako zawieszenie (wstrzymanie) biegu terminu do wystąpienia ze skargą, a nie jego przerwanie (zob. np. nadal aktualne postanowienie TK z 25 listopada 1998 r., Ts 92/98, OTK ZU nr 3/1999, poz. 46). Tym samym po zakończeniu okresu

rozstrzygania przez sąd wniosku o ustanowienie pełnomocnika z urzędu termin ten nie biegnie od nowa, lecz rozpoczyna bieg tylko pozostała jego część.

Z tych też powodów rozpatrywanej skardze konstytucyjnej, jako niewniesionej w terminie przepisany, należało odmówić nadania dalszego biegu na podstawie art. 61 ust. 4 pkt 1 ustawy o TK.